

UNIREA POPORULUI

ABONAMENTUL:

Un an . . . . . 24 cor. (14 Lei)
Pe 1/2 de an . . . 12 cor. (7 Lei)
Un număr 40 fileri (30 bani.)

lese ca număr poporal al „Unirii“ în fiecare Joi.

Adresa: „UNIREA POPORULUI“, Blaj
(Județul Alba-de-jos.)

ANUNȚURI ȘI RECLAME

se primesc la Administrație și se plătesc: un șir mărunț odată 1 cor. a doua și a treia oră 80 fil.

Calea Reginei.

— „Mama Românilor“ — povestește gazetarilor dela București cum a umblat în țările apusului. — Cale de mărire și de folos. — A făcut mare cinste țării și a câștigat nespus de mult în drumul său. — Ne-a câștigat deplină prietinie a lumii și a întărit legăturile de frățietate cu Francezii, Englezii și Americanii. — Majestatea Sa s'a dovedit cu adevărat mamă a Țării. —

Buna noastră Regină, după sosirea sa din străinătate, a avut minunatul gând să cheme la sine pe gazetarii dela București și să le povestească pe lung și pe larg cum a umblat în țările Apusului, cu cine a vorbit, cum au primit-o cărmuitoarii neamurilor și ce-a putut face pentru țara, pe care o stăpânește cu atâta căldură și înțelepciune, împreună cu augustul său Soț, M. S. Regele Ferdinand.

M. S. Regina Maria prin această faptă a arătat cât de multă dragoste o leagă de supușii săi, cât de mult îi prețuește și le are binele la suflet, încât a chemat la sine pe gazetari, să le arde tot pasul său, ca, prin gazete, fiecare locuitor al României marisăștie *ce și cum* se lucrează pentru întărirea sortii noastre, să vadă toți, că conducătorii Poporului românesc, în frunte cu însași familia domnitoare, nu stau cu mâinile în sân, ci se străduiesc din toate puterile să ne întărească rosturile, în lumea care acum se croiește.

Dulcea noastră Regină a arătat, că nu s'a dus la Paris și la Londra în plimbare de plăcere, ca să stea la mese mari și să-și mulțumească gusturile sale, ci a plecat

În numele țării

ca reprezentantă a României și a cauzei românești.

— M'am dus — a spus Majestatea Sa — ca să arăt și să explic, că Regele și cu mine am fost dela început pentru înfăptuirea visului nostru național; că nici Regele, nici Eu, n'am pierdut niciodată nădejdea și curajul în biruința noastră...

Le-am spus, că am venit ca

Mama Românilor

să cer facere destul pentru ostenețele noastre, și dreptate. Am arătat, că dacă România a făcut odată pace cu Nemții a făcut-o de silă, pentru tradarea Rușilor. Am cerut să vadă și să recunoască și ei, prietiniile noastre de arme, că am fost *siliți* să facem pacea aceea. Și le-am spus cu demnitate, că nu am venit ca o rudenie săracă, ca să mă ploconese și să cerșesc milă. Ci am venit să le arăt că e vorba să se înfăptuească

O țară mare

țara tuturor Românilor, care le va fi și lor de mare folos. Am fost să le spun, că

România are dreptul de-a trăi și a se desvoltă

nu numai spre binele ei, ci spre binele tuturor.

Am cerut apoi lucruri de trebuință pentru noi, am cerut de toate: îmbrăcăminte, încălțăminte și lucruri de ale hranei. Am avut făgăduite o mulțime de arme și locomotive pentru trenuri... Și nu mai veneau. Dar eu am făcut să se pornea-

scă! Am câștigat multe; o parte a sosit celealalte sunt pe drum.

Bine primită

am fost pretutindeni. Din cea dintâi zi am fost primită cu o simpatie (atrageră) care m'a uimit. Nici nu știu, că mă bucur de-atâta dragoste și încredere.

Francezii

indeosebi m'au încunjurat cu mare căldură și dragoste. Așa este firea lor. Franța este țara dragostei și a însuflețirii. L-am văzut și am vorbit cu *Clemenceau* (președintele Franței) și alți fruntași politici, apărând pretutindeni cauza românească și renumele nostru.

În Anglia

oamenii sunt mai potoliți și mai anevoie de împretinait. La inima englezului pătrunzi mai greu, dar după ce l-ai câștigat, prietinia lui o ai pentru totdeauna.

Eu sunt englezoaică de naștere și le cunosc firea, deci nu mi-a fost greu să le pătrund la inimi și să le câștig prietinia. În Anglia am spus mai ales, că ei au arătat vreme îndelungată o deosebită luare aminte față de bulgari, însă dragostea cheltuită pe ei n'a prea dat roade, căci bulgarii au fost copilul întrecut, care va da mai mult de lucru. Intoarceți-vă dragostea spre români și veți avea mai multă răsplată în prietinia noastră.

Americanii

pe cari M. Sa i-a întâlnit în Franța și Anglia, au spus, că dâșii mai ales două persoane din Europa sunt aplicați să le sprijinească: pe Regele Belgiei și pe Regina noastră. Un mare bogătaş din America în însuflețirea lui pentru minunata Regină a Românilor a zis:

— „Dacă Majestatea Voastră ar binevol să vină în America noastră, eu mă oblig să-i pun la îndemână un tren anume, fără să aibă nici o obișnuință, pentru a străbate și a vizita statele Americii. Și nu știți,

Majestate, cât de mult Vă dorim noi americanii să ne fiți oaspete și Vă încredințez că legăturile și ajutorul ce l-am da țării Majestății Voastre ar fi urias.“

— Trebuie să lucrăm cu toții

Pentru ridicarea poporului

a zis spre sfârșitul povestirii sale Majestatea Sa Regina, aducând vorba la trebuințele țării, după ce a încheiat cu descrierea călătoriei. Să facem înnoiri cerute de vreme.

În privința luminării celor mulți și îndreptarea lor pe cărarea cea bună, gazetele au cel mai întins ogor și cea mai aleasă datorie.

Unul dintre gazetari a amintit pe bolșevici, cerând părerea Majestății Sale asupra lor.

— Bolșevicii, o, bolșevicii sunt sperietoare, cari se mistuesc prin ei înșiși, ca orice lucru, care trăiește din pradă, din jaf și nu din muncă. Le merge până la o vreme, când au prădat atâta și lenea a luat locul muncii. În această vreme ei nu caută să vadă de improspesarea merindei, a îmbrăcăminte și a încălțărilor, și în felul acesta nu se mai pot ține și prăbușirea lor va fi din cale afară ucigătoare pentru dâșii.

— Noi, ca Nație cuminte până acum (cari nu ne-am molipsit de boala rea și ucigătoare a bolșevismului), să fim tot astfel și de acum înainte, ca să putem păstra cu cinste ceace Dumnezeu ne-a ajutat să avem laolaltă. Și prin muncă necurmată să sporim puterile lăuntrice ale țării, pentru câștigul și cinstea țării înafară, și atunci ne vom face vrednici de darurile soartei.

De încheiere Majestatea Sa Regina a zis:

— Cu aceste vorbe m'am despărțit de puternicii popoarelor:

— „Trebuie să ne mai ajutați, încă, ca să vă putem și noi folosi curând, curând. Încercați

și Vă veți minuna de dărnicia și recunoștința neamului românesc."

Iată în scurte cuvinte bogata dare de seamă a slăvitei noastre Regine. Calea Doamnei noastre, a fost prin urmare o cale de apostolie națională, cale de luptă și de muncă, cum nu se poate lăuda că a mai făcut nici o regină pe fața pământului!

Prin calea sa M. Sa Regina a câștigat a doua mare biruință a neamului nostru: a atras privirile lumii întregi asupra țării și poporului românesc, câștigând cea mai trainică și mai adevărată prietinie.

Prietinția și bunăvoința tuturor!

O, cât suntem de mândri și de fericiți, având o asemenea Mamă!

Ungurii cer pace.

Văzând Ungurii lui Kuhn Béla, că Roșiorii și Dobanții nu glumesc de loc, ci înaintează ca o vijelie pe pusele Țării ungurești, silindu-se să puie mâna pe însuși capul răutății, pe orașul Budapesta, s'au spăimântat grozav și cer paceri Guvernul bolșevist din Budapesta a trimis la București o scrisoare, în care se miloghește și zice cam așa:

— Recunoaștem că aveți

dreptul la ținuturile pe care le-ați cuprins acum, și Vă aducem la cunoștință, că ne învoim să le stăpâniți. În schimb cerem să ne lăsați în pace și să nu vă amestecați în trebile noastre din lăuntru. Cerem negoț cu țara dumneavoastră și încheierea de contracte economice. Cerem pace. Și așteptăm răspunsul Dvoastră. Subscrie: Kuhn, comisarul treburilor din afară.

România nu stă de vorbă.

La această cerere a guvernului bolșevist din Budapesta, guvernul român nu va răspunde nimic, pentru că nu poate să steie de vorbă cu capii nerecunoscuți de nimenea ai Ungurilor! Guvernul bolșevist din Budapesta

e un guvern, care a luat cârma prin teroare volnică și nici însuși ungurii nu-l recunosc și sunt sătui de el. Prin urmare cu d'al de Kuhn, ajuns ministru de azi pe mâne, o țară cu rosturi ca România nu stă de vorbă.

Dincolo de Tisa.

— Comunicatele din 3 și 4 Maiu. —

Frontul de Vest: Trupele noastre au ocupat după lupte îndârjite localitatea Tisa-Füred, Török-Szt.-Miklos. Am trecut la Vest de Tisa în regiunea Tokay.

La 2 Maiu dela Csap la gura Mureșului, trupele noastre au înaintat peste tot la Tisa, astfel că suntem în lungul acestui râu pe tot frontul.

Trofee: 2 ofițeri, 40 soldați, 3 tunuri, 17 mitraliere, 610 arme, numeros material și munițiuni.

Pierderi: morți: Căpitanul Chiranescu, sub. locot. Popescu Nicolae și 14 soldați. Răniți: 84 soldați.

Frontul de Vest: Inamicul a cerut armistițiu. Operațiunile noastre continuă. S'a capturat un aeroplan în bună stare, care făcea legătura între Ruși și Unguri. Pilotul și observatorul aveau asupra lor sume mari de bani și manifeste.

Marele Cartier General.

Gazetarii Apusului.

— Comisia gazetărească în Blaj. —

În ziua de sf. Gheorghe au sosit la Blaj, venind de către Oradea-mare, gazetarii țărilor apusene, cari cercează Ardealul, Bănatul și părțile Ungurene cu gândul să arete lumii adevărata stare a lucrurilor de pe la noi, și să facă de minciună pe ziaristii unguri, cari împuieră urechile străinilor cu tot felul de năzbătii. În această comisie gazetărească se află dd.: Dr. Manguan,

(pentru gazeta »Le Petit Parisien«) Emile Henriot (»Temps«) și Becot (agenția »Radio«); toți trei francezi din Paris. E. Vercesi, italian, Hillard, englez, și L. Allen, american din New-York. Comisia e condusă de d. Dr. George Moroian, împreună cu dd. Adrian Ofoi și prof. Ienciu.

Oaspeții au sosit cu trenul de dimineața. La gară au fost întâmpinați din partea unui comitet de profesori și gazetari blăjeni, în frunte cu Dr. Alex. Borza și A. Lupceanu.

Lacrămile dorobanțului.

Lupta a fost scurtă dar hotărâtă. Spărsesem frontul dela Ciucea.

Fugeau săciuii, fugeau soldați roșii mâncând pământul, lăsând în urma lor cară, arme și tunuri.

Unii își aruncau în drum pușca și mantaua, ca să le fie mai ușor la fugă; alții se înghesuiau claie peste grămadă pe câte o căruță hodorogită, lovind fără milă în bieții cai, care nu mai răzbeau să-i tragă. Intrase groaza în ei.

Când am văzut locul curățit, ne-am strâns rândurile și o pornirăm fără zăbază înainte, neodihniți și nemâncați. Ne era degrabă să ajungem cu un ceas mai de vreme la frații noștri Bihoreni, cari de luni de zile se svârcolesc în ghiarele dușmanului, gata să-i sugrume.

O luarăm înalte printre munți, pe malul Crișului. Valurile lui repezi clocoteau în albia lor de stânci, și parecă ne îndemneau

pasul, aducându-ne gemetele de durere și strigătele de chemare ale celor înlănțuiți.

Mijea de ziua. Departe în zare se lămurea o dungă luminoasă și pe cer se întinse un văl de flăcări ușoare, învăluind crestele munților într'o maramă viorie. Dintr'o spărtură de nor se ivi soarele ca un glob aprins. Ceața ușoară se ridică de prin văi și se pierdea ca un fum în razele soarelui. Ceriul se desvăluia tot mai larg, tot mai senin: ieșiam din munți.

Valea se lărgea. În dreapta și în stânga se întindeau livezi inverzite, holde de curând rărsărite, care fluturau ca niște valuri ușoare în bătaia vântului de dimineață. Câmpul părea scaldat și premenit de sărbătoare. Rădeau luncile întinerite, tolănite în razele soarelui.

Un miros de primăvară se învăluia în căldura dulceagă a zilei de Aprilie. Dinspre coama dealului din față ne zimbeau cireșii și prunii îmbrobodiți în floarea lor albă, ca într'un văl de mireasă.

În urma mea se înșirau ca-

rele, în care voinicii oboșiți de luptele zilelor trecute, își odihneau trupurile trude, șezând de-asupra lăzilor cu muniție și a uneltelor de tot felul.

Unii stau lungiți pe pânțele, cu coiful pe ceafă, privind în zare la lanurile inverzite, cu gândul drs la ai lui, la ogorul lui de acasă, neșemănat poate, la ograda lui, în care-lășteaptă de patru primăveri plugul întelenit în umbra șurii.

Alții fluera sau îngână o doină trăgănată, un cântec de dor, și-n fața ochilor le răsare satul lor cu căsuțele mici și albe, proaspăt văruite de sărbători, cu chenare albastre pe la uși și pe la ferestri, în care răd zambilele înflorite. Văd prispele netede bătute de soare, copii sburdalnici în cămășuța lor de borangic ales cu flori voii, desculți cu părul în vânt, sbenguindu-se în praful uliții...

Paștile! Sărbătoarea învierii, zi de cucurie! Tot creștinul se veselește în ziua aceasta a Domnului!

Ouă roșii, floarea Paștelui și zambile, cozonac și pască, sfânta

liturghie cu înconjurul bisericii, din deal și cu »Hristos a înviat« cântat de toți credincioșii. Miel și vin, voce bună și urări de sănătate la toate neamurile și la toți vecinii!

Și horă în sat la răspântia din fața hanului. Ce mai horă!... Flăcării în cămășile nouă de pânză creată, lucrate cu alesături ca pentru nuntă. Florile — căpătate dela surate — înfloresc căciulile și pălăriile trase pe o ureche. Iar la brâu le flutură batistele de borangic, cusute de fete cu arniciu în toate fețele și semădate cu fluturei de argint, pe care flăcării le fură, așa în șagă în mijlocul jocului, dela ceea ce-li dragă.

Și Dinu, scripcarul, ce mai hore și ce mai brăulețe-i trăgea din arcuș! Tremura pământul frământat de picioarele voinicilor prinși strâns peste umeri, iar fetele împrejur priveau rumene la față și cu ochii înviorați la tropotul întortochiat al picioarelor lor.

Și când Dinului îi oboseau degetele pe scripcă, dădea odată cu ele peste coarde și-o sfârșea cu un țipăt înalt și ascuțit.

Înainte de prânz gazetarii au cercetat Blajul, institutele, muzeul și grădina botanică a gimnaziului, mănăstirea și biblioteca arhidiecezană, făcându-și însemnări și fiind încântați de acest orașel, locuit aproape numai de școlari și profesori, cum spuneă d. Hillard, dela »Times« din Londra.

La prânz gazetarii au fost oaspeții curții mitropolitane, la care au fost invitați toți oamenii de peană ai Blajului. Cea dintâi închinare a rostit-o Prea Sfinția Sa episcopul Dr. Demetriu Radu în limba franceză, căreia i-a dat un răspuns deosebit de cald d. Henriot. Păr. Vicar Dr. V. Suciu a salutat pe oaspeții în limba italiană. A răspuns d. Vercesi, strigând să trăiască România-Mare!

După amiazi ziaristii au cercetat fabrica cea mare din *Diosanmărtin* fiind primiți foarte bine de către dl. Dr. *Calușin*, prefectul județului Târnava mică și ceia-lalți fruntași români din Sănmărtin. Seara a fost iarăși cină la curte. Gazetarii s'au simțit foarte bine la noi.

Comisia a plecat spre București Miercuri dimineața.

Revărsări de ape.

Ploile dese, cari nu mai încetează de atâta vreme, au umflat pârâiele și râurile, încât s'au revărsat în foarte multe locuri, înecând o mulțime de sămănături și pricinuind pagube mari.

Vești despre ape mari vin din toate părțile Ardealului, precum și din România veche. În unele locuri apele au spălat câmpuri întregi, au rupt drumurile de fier și au împiedecat mersul trenurilor.

Au crescut foarte tare amândouă *Târnavele*, *Murășul*, *Someșul* și *Crișurile*.

Oamenii se uită cu groază la cerul înourat și la apele, cari cresc într-una. Bucatele în anul acesta s'au arătat foarte frumoase pretutindeni și bieții oameni se întristează cu drept cuvânt văzând nepotrivirea cea mare a veacului.

E nădejde însă, că vremea se va schimba în spre bine în curând, mai ales, că vânturile răci, cari aduceau norii de către miazănoapte, au încetat și au început vânturi mai calde, cari au luminat cerul dinspre apus.

Iată știrile primite despre revărsări:

— Din *Leiuș* primim știrea, că *Murășul* s'a umflat de puvoaic și a luat-o peste sămănături. Lângă podul cel mare dela *Mihalț* apele au ieșit peste câmpuri spre *Coșlar* și cât vezi cu ochii nu e decât apă și iarăș apă. Carăle și căruțele nu mai pot trece podul *Mihalțului*. O

întinsă parte de sămănături pe șesul dela *Coșlar* stă sub apă. Pagubele sunt mari.

— În vremuri ploioase *Târnavele* încă sunt râuri foarte primejdioase. Malurile lor joase și nestatornice sunt totdeauna prilej de groază. Târnava mare mai ales e tare năvălită.

Ploile au umflat și apele ei. Abia le mai încap malurile. Dacă nu încetează Dumnezeu ploaia azi-mâne se revărsa.

— *Târnava mică* s'a făcut și ea mare de astădată. Și încă cât de mare! Cătră Sănmărtin trenul par'că nu aleargă pe pământ ci plutește pe o mare, ca un vapor Deoparte și de alta a drumului de fier, până sub dealuri, e tot apă. Așa e, începând dela Săncel de lângă Blaj și până la Sănmărtin. Și așa va fi poate și mai sus.

— *Oltul* și *Lotrul* au ieșit și ele din albie și au pricinuit mari stricăcinni drumurilor, legăturilor telegrafice, căii ferate, podurilor și gospodăriilor țărănești. Comunicațiile sunt întrerupte.

Abia astăzi a încetat ploaia în Blaj, așa că avem nădejde, că de acuma se vor mulcomi și râurile.

* Trimițătorii de epistole închise sunt recercați, în propriul lor interes, să nu lipească plăcurile. — Prin lipirea plăcurilor să îngreunează censurarea și se întârzie trimițerea epistolelor.

Ciinele lor...

— Isprava Ungurilor la Hălmașiu. —

Hălmașiu este un orașel în munții apuseni, în vechia țară a Zarandului. Când oastea netrebnică a Ungurilor ținea încă împrezurat orașul, o ceată de Săcui a năvălit într-insul, ca să jăfuiască și să prădeze, după obiceiul lor sălbatic. La urmă, vrând poate să dea cea din urmă dovadă despre grozăvia stăpânirii lor, au intrat în biserica românească și au pângărit-o, cum nu ar fi făcut nici cei mai întunecați păgâni din fundul lumii. Au luat odăjdiiile din altar și, bătându-și joc de ele, au legat patrafirul de gâtul unui câine și l-au purtat pe uliți, strigând Românilor:

— Iată popa vostru!

Faptul acesta păgănesc îi încrestează în fruntea gazetei sale dl. *Nicolae Iorga*, marele apostol al Neamului. Arată ticăloșia neamului unguresc, de care nu s'au putut desbăra nici în acest veac înaintat, apoi urmează astfel:

— „Faptul dela Hălmașiu aduce înainte însă altul (de mai de mult).

Vlădica Sava Brancovici, Mitropolit al Românilor din Ardeal, (pe la anii 1656—1680) merită să sufere mucenieie pentru credința lui, ca și pentru neamul de care era legat, trebuia să vie uneori la masa stăpânului său trupesc, prințul Ardealului, care era pe atunci *Mihail Apaffy*.

Se spârgea brăul, flăcăii se risipeau ștergându-și cu batiștele înflorite sudoarea de pe față.

Dar Dinu nu le da mult răgaz: își instruna vioara, iar *Chiriță*, cobzarul, începea a zbărnăi din cobză. Și-o pornea domol cu o horă legănată. Flăcăii se rupeau de lângă fete și se rânduiau în cerc, bătând pe loc pământul, ușor, în pas liniștit, așteptând întărirea jocului.

Și iată că fetele se desprind una câte una și intră sfoase în horă, făcându-și loc între flăcăi.

Cât ai bate în palme s'a lărgit hora, flăcăii prin fetele pe după mijloc și degetele lui Dinu se mișcă tot mai iute, flăcăii strâng fetele tot mai de aproape și se pornesc un vârtej de nu le mai vezi picioarele. Răsună satul de chiota și de veselie!

Pe prispe și în fața hanului sed mamele, privind cu mândrie la fetele lor sprintene și le rând ochii de fericire când le văd prinse în horă lângă un flăcău mai de seamă. Cumetrele își povestesc păsurile, iar bătrânii, împrejurul meselor de

sub umbrariul hanului, vorbesc de sămănături și de vreme, morțotind la luleaua sprijinită în colțul gurii. Din când în când mai aruncă câte-o glumă flăcăilor, închinând din paharele cu vin.

Dar dela o vreme fetele își pierd răsufierea și Neagu, vătavul, o ia mai domol și face un semn lui Dinu. Vioara dă un țipăt ascuțit și hora stă pe loc.

S'a spart jocul, se risipea jucătorii. Zadarnic cearcă Dinu să picure o chindie! Flăcăii și-au prins fetele pe după mijloc și o pornesc la vale la fântână să se răcorescă. Ei scot găteata cu apă și fetele și răcoresc fetele învăpăiate.

Și răs și glumă, sbenguiri pentru o batistă-furată mai cu voia, mai fără voia ferii; ici colo o șoaptă și-o strângere mai caldă.

Dela o vreme o pornesc iar la deal unde-i cheamă vioara fermecată a lui Dinu și jocul se încinge iar până spre nserat.

Răsună goarna! Am ajuns pe

culmea dealului. Un scurt popas. Voinicii sar din căruțe, își desmoțesc oasele, își scutură hainele, se rânduiesc în șiruri și o pornim la vale.

Un sat mic stă risipit pe malul *Crișului*. Căsuțe albe cu grăgrădini înflorite, fântâni cu eum-pene. Toate înecate în soarele de amiazi ca într-o mare de lumină.

În capul satului s'a strâns întreg norodul: bătrâni cu plete albe, încovoiați de greul vieții, mame cu pruncii în brațe, femei cu ochii stinși de jalea celor duși ca să nu se mai întoarcă și fete tinere, sprintene și vioaie, în haine de sărbătoare, ne întind flori, cupe cu lapte, ouă de Paști, pâne, cofe cu apă, tot puținul ce-l aveau la casă, ca să brănească și să adape pe cei ce au înfruntat moartea și au venit ca trimiși de Dzeu, în clipa din urmă, să-i mântuie dela peire.

În fruntea lor, bătrânul preot în sfințele odăjdii, cu crucea, și cu evanghelia în mână, pareă un sfânt coborât din icoanele bisericii. Toate razele soarelui

se strânseseră parecă în aurul crucii, când o ridică sus și binecuvântă, cu ochii înecați în lacrimi.

Au uitat voinicii de ogoarele lor de acasă, de plug și de hora din sat.

Cu ochii strălucitori și cu fețele înviorate își saltară coifurile în văzduh și din piepturile lor „cu șapte vieți“, răsună un „ura!“ de clocoțeau văile.

Bătrânii își ștergeau ochii cu mâneca cămeșii; mulțumind lui Dzeu, că le-a făcut parte să ajungă ziua aceasta mare. Femeile, cu fețele brăzdate de lacrimi, își ridicau brațe copilașii, să vadă și ei minunea acestei sfinte învieri. Iar o bătrână, sprijinită pe un băț, cu ochii stinși de amarul vieții, își ridică dreapta și strigă cu toată puterea pieptului ei supt: „*Vaș da și sufletul din mine, dragii mei, dar nu mai am!*“ — și o podidură lacrimile.

Când am sărutat crucea, pe care mi-o întinse cătrânul preot, am simțit picurându-mi două lacrimi calde la picioarele Mântuitorului de pe cruce. V.

„Tribuna“, Orade.

Și acolo la masă ce glume se făceau pe seama episcopului valah, când prostia nemeșilor se încălzia de vin, se poate închipui.

Odată, după ce au cercat să-l înfrupte și să-l spurce, i-au adus un „copil” să-l boteze. Copilul, ținut bine de bot ca să nu țipe, era un cățel, frumos înfășat în scutece albe. Curtenii se țineau să nu ridă, așteptând

clipa când se va păcăli popa românesc.

Vlădica Sava însă-și cunoștea oamenii. El ridică frumos pânza albă, desgoli chipul dobitocului și, întorcându-se către cei de față, spune numai atâta:

— Este de-ai dumneavoastră...

Așa a zis ei atunci, așa zicem și noi acum. Ungurii din Halmagiu au purtat pe stradă propriul lor popă. N. Iorga.

Teatru național în Blaj.

Piese care se vor arăta.

Sâmbătă în 10 Maiu.

Apus de soare.

— Dramă în IV (patru) acte, de *Barbu Șt. Delavrancea*. —

Anul 1503—1504.

Actul I. — În ograda domnească din Suceava, între arbori și copaci bătrâni, în zi duioasă de toamnă, fetele din curtea Voevodului Ștefan cel Mare lucrează la război, spală haine și torc lână pe seama Doamnei Maria, soția Voevodului. Torc, țes, albesc pânză de in și povestesc cu duioșie mărunțișuri din viața lor și întâmplări minunate din războaiele stăpânului. Printre ele se încurcă codanul de Țugulea, copilandru de curte. Se ifosește cu sabia lui de-o schioapă în răsătele fetelor. Le găsește astfel moșneagul Voevod, care vine încunjurat de curteni alături de Doamna. Glumește cu copilele, le spune vorbe dulci, de părinte bun, apoi își chiamă părcălabii și pregătește un iureș spre Pocuția Leșilor (polonilor) prădalnici. Icoană minunată de hatmani, părcalabi, vornici și oșteni.

Bătrânul *HRĂMAN* vine și el la chemarea Domnului. Postelnicul *TOADER* aduce dela Roma sabia urmașului lui Săn Petru. Și pe doftorul *CESENA*, ca să vindece o veche rană a Domnului. Vine *BOGDAN* fiul Voevodului încunjurat de plășii săi. În inima bătrânului Voevod se trezește vechiul avânt de vitejie, pune să se aprindă focurile pe culmi și se uită apoi, împreună cu toți căpitânii săi, cum vin arcașii țării la chemarea Voevodului:

— „Ca niște nori albi ce se târâie pe pământ...”

Ștefan trage sabia și face semn în depărtare, zicând:

— *O, mai sunteți!... Să nu mai sece izvorul vostru!...*

Actul II. — Vara în aceeași ogradă domnească. Pomii sunt încărcăți de fructe. S'aud pase-rile cântând. Doamna Maria între fetele curții, plină de obidă, că dela Voevodul plecat la

război, din toamnă nici o veste. Se aduce gustarea de ojină. Doamna scapă taigerul cu grâu fierț... Semn rău. Pică într'un suflet Clucerul Moghilă cu vești dela stăpân. Ștefan nu e nici biruit, nici rănit. Rusneții și Leșii i-au jurat credință: „pe veci de veci, ei și urmașii lor...”. Vulturii Moldovei au impresurat Pocuția până sub Halici, puind miezuini de pietri grele. Spre casă, calul Domnului a lunecat și Ștefan a căzut pe piciorul cu rana, încolo bine... Vine și Voevodul. Sosește obosit. Nu caută însă la zoala trupului și ascultă judecățile Scaunului domnesc. Oana, o fată din curte, cea mai iubită, îi șoptește voevodului între patru ochi de-o urzeală a boerilor împotriva Fiului domnesc. Ulea, Drăgan și Stavăr. Domnul tresare, ia o hotărâre și chiamă pe Culcerul Moghilă:

— Măne sui în scaunul Moldovei pe Bogdan...

— Poate să dau ochii cu al de sus... Incheie Voevodul.

Actul III. — În palatul domnesc din Suceava trei doftori vestiți se sfătuiesc asupra sănătății Domnului. Ștefan intră cu piciorul înfășurat în cărpe, sprijinit de Doamna. Doftorii cer să-i ardă rana cu fier înroșit.

— Si vă e milă?... Ardeți stricăciunea de pe acest stăv care a fost odinioară nebiruitul Ștefan. Puneți foc pretutindeni, ș'aici... ș'aici... ș'aici... Ardeți degrabă și fără milă!... Într'aceea se adună boerii și plășii să audă hotărârea Domnului și înălțarea în scaun alui Bogdan. Capul urzitorilor, paharnicul Ulea nu îndrăznește să se arate Ștefan li poruncește să vină. Sfatul țării se așază în jeturi. Ștefan se ridică în scaun și în grai de pătrunzătoare cuvinte pune mantaua domnească pe umerii lui Bogdan. I trage la sine spre tronul Moldovei, ingenuchie în fața nouii Voevod și cere binecuvântarea domnească. Dă să-i sărute mâna, dar, de mișcat ce e, și de durerile ranei, se rostogolește în bratele Doamnei...

Hatmanul Arbore: A murit?
Clucerul Moghilă: Cine să moară? *Soarele n'a apus încă!*

Actul IV. — Voevodul zace în o cameră a castelului. Doamna cu fetele priveghiază alături. Oana rămâne singură cu bolnavul și află din gura lui marea taină a vieții sale de fecioară fără părinți: e os de domn... Într'aceea vin doftorii. Pregătesc sculele și după perdeaua patului ard rana. Voevodul, în crâncenele dureri, se roagă:

— Otce naș ije esi na nebeseh... Tatăl nostru, carele ești în ceriuri...

În ogradă, afară se adună mulțimea, țara și arhierii, să ungă pe Bogdan, noul domn. Răsună strigăte, cu numele alesului... Un glas strigă nume străin! Ștefan aude, se încruntă... Să mai trezește odată leul, lasă patul durerilor, apucă sabia, dă năvală... Și se întoarce curând cu ea plină de sânge. Urzitorul Ulea a picat de dreapta răsunare. Voevodul cade iarăși la pat. Deafară s'aude: Trăiască Vodă Bogdan! Ștefan pleacă capul. Sfatul domnesc, ostași, popor, cad în genunchi.

— Mă voi odihni (face cruce) o, o, o, Moldova!

Mulțimea geme. *Soarele a apus.*

Duminecă, 11.

(După amezii la 3 ore).

Fântâna Blanduziei.

Piesă în 3 acte, în versuri, de *V. Alexandri*.

Piesa se desfășură în vremea Romanilor, a străbunilor noștri. Poetul *HORAȚIU*, sosește cufundat în gânduri poetice la o fântână, unde întâlnește pe *GETTA*, sclava lui Scaur, și s'inte față de frumoasa fată o dragoste aprinsă. Lucrul acesta stârnește ciuda *NEEREI*, o cântăreață mândră, care urmărește înzădar cu dragostea ei pe *HORAȚIU*.

Scaur iubește pe *Neera* și o chiamă la un prânz, unde făgăduiește să dea slobozenie aceluia dintre sclavii săi, care li va ieși întâiul în cale.

Getta, care este și ea sclava lui Scaur, face ca toți sclavii să iasă deodată în calea *Neerei* și, astfel, stăpânul trebuie să-și slobozească pe toți sclavii.

La masa lui Scaur e de față și *Horațiu*. *Neera* își arată tot mai mult dragostea ei pentru poet. Scaur năcăjit, cere lui *Horațiu*, să facă o poezie în onoarea *Neerei*; poetul face versurile, dar cu ochii la *Getta*, pe care o primește ca dar.

Scaur vrând să pedepsească pe *Getta* pentru păcăleala cu slobozirea sclavilor, vrea să o răscumpere; *Horațiu* nu o dă, ci jertfindu-și simțirea lui, o mărită cu *Gallus*, sclavul care o iubește.

Văzându-i fericiți, le dă și slobozenia.

Duminecă la 8 seara.

Răzvan și Vidra.

Poemă dramatică. 5 cânturi de *Bogdan Petriceicu Hășdeu*.

Răzvan, scăpând din robia unui boer, se face căpitan de haiduci. În codru scapă pe Vidra, nepoata lui Moțoc, pe care unchiul ei vrea să-o călugărească. Vidra se îndrăgostește de el și rămâne cu dânsul. Dorul de mărire al Vidrei îl duce pe Răzvan prin Polonia, care cu vitejiile își face nume mare, ajungând polcovnic. Ar dori să se întoarcă acasă în Moldova, dar Vidra nu vrea, ca să nu se despartă de mărirea de acolo.

Aron Vodă trimite solie în Polonia și îmbeie lui Răzvan loc în divanul țării și căpitania peste întregă oastea țării. Acum vrea și Vidra să se întoarcă la Moldova.

Vidra nu se mulțamește numai cu mărirea de hatman al lui Răzvan, ci îl împinge la o urzeală împotriva Voevodului Aron. Reușește să răstoarne pe Aron-Vodă, dar domnia lui Răzvan, care urcă scaunul Voevodului, și bucuria Vidrei nu ține mult. În răscoala, care izbucnește pentru răsturnarea vechiului domn Răzvan moare rănit. Și astfel se curmă nefermăritul dor de slavă al unei femei.

Din Lumea largă.

Gâlceava dintre Italieni și Sârbi.

La marele sfat pentru pace, unde se croiesc viitoarele hotare ale statelor înviate prin căderea Germaniei și a soafelor sale, lucrurile merg încet. La început credeam, că în 2—3 luni vom putea vedea pacea cu ochii, dar astăzi, după 6 luni de dezbateri, vedem, că din poveste tot mai este. Am fost arătat într'un număr al gazetei noastre, cum între Italieni și Sârbi s'au ivit unele neînțelegeri cu privire la orașul Fiume, care este un oraș de foarte mare însemnătate economică pe Marea Adriatică. Orașul este locuit în mare parte de Italieni. La anul 1910 avea 24.212 locuitori Italieni și numai 15.687 Sârbi, iar la 31 Decembrie 1918 Italianii au sporit cu aproape 5 mil, pe când Iugoslavii au scăzut cu 5 mii de suflete. Așadar, luând în socotină locuitorii, acest oraș ar trebui să fie italian. Dară vin Sârbi și spun, că ei, dacă nu capătă orașul Fiume n'au pe unde ieși la mare, n'au

pe unde își exporta mănecile, bucatele și porcii cei mici, și astfel întreagă țară lor suferă foarte mult, pe când Italianii nu au o grămadă de porturi.

Văzând Wilson cât de mult țin și unii și alții la acest oraș, a voit să facă pace între ei și le-a făcut propunerea să-l împărțească în două. Dar despre aceasta nici unii nici alții nu vreau să audă. Atunci Wilson s'a cugetat mult și a spus, că după părerea sa acest port ar trebui dat Sârbiei. Imputerniciții Italiei însă n'au voit nici să audă de aceasta și ministrul prezident Orlando i-a spus lui Wilson, că ar fi atât de mare lovitura aceasta pentru Italiani încât el nu îndrăznește să ia asuprași răspunderea. De aceea atât el, cât și ceilalți reprezentanți ai Italiei au plecat către casă, pentru ca să dea seamă poporului Italian despre toată treaba aceasta încurcată.

Bine înțeles, că poporul italian nici să audă nu vrea despre pierderea orașului Fiume și gazetele italienești spun, că, dacă nu li se va da lor Fiume, ei nu-și vor mai trimite imputerniciții la marele sfat pentru pace.

Mai nou ne vine știrea, că sfatul celor trei dela marele sfat pentru pace s'a ocupat în ziua de 3 Maiu numai cu afacerea orașului Fiume. După ce Wilson s'a împotrivit mai multă vreme s'a hotărât totuși ca să se cheme iarăși la sfat Orlando și ortacii săi italieni.

Se vede așadar, că marile Puteri nu doresc să o nedreptățească pe Italia și că astfel și gâlceava dintre Italiani și Sârbi se va isprăvi cu bine. Urmează acum să ni se facă și nouă Românilor dreptate desăvârșită cu Bănatul, care trebuie să fie al nostru.

Italianii le îmbie Austriecilor trecerea la mare prin portul Triest.

Cum Austria, care a supt sângele atâtor popoare străine în cursul veacurilor, acum a rămas singură, numai cu nemții ei, și cum orașul Triest, fiind locuit de Italiani, va fi al Italianilor, a rămas fără ieșire la mare, care este plămâna ori cărei feră; guvernul din Viena a primit mai zilele trecute o înștiințare dela guvernul Italian, în care i-se aduce la cunoștință; că Italianii sunt gata a le da Austriecilor ieșire la mare prin portul Triest, dacă vor plăti pentru aceasta o taxă anuală.

Slăbirea bolșevicilor.

Tot suișul are și scoboriș. Legea asta le sună și bolșevicilor, cari în timpul din urmă

s'au cam urcat pe vârful dealului și se uitau la noi, oamenii cu firea întreagă, cam chiorăș. Au cercat adecă bolșevicii din Rusia să treacă Nistrul și să-și răspândească nebuțiile lor și pe pământul sfânt al României mari. Bolșevicii unguri de altă parte se lăudau până bine de curând, că vor cuprinde întreg Ardealul, și ne vor scăpa și pe noi de sub jugul boierilor din Țară. Când colo însă s'a întâmplat tocmai potrivnicul, pentru că bag seama Dumnezeu ascultă mai bine cererile oamenilor: credincioși, decât pe ale celor ce i-au necinstit bisericile. Atât la Nistru cât și la Tisa adecă soldații noștri bravi nu numai că au respins toate atacurile bolșevicilor celor fără de lege și fără de Dumnezeu, dar i-au și bătut și alungat de așa, încât astăzi ei ne cer pacea pe care noi nu le-o dăm până nu se vor liniști de tot și se vor convinge, că cu prostiile propovăduite de bolșevicii ruși și primite de unguri lumea întreagă se prăbușește și se nefericește. Astăzi, mulțămîntă Domnului, primejdia bolșevistă se pare înlăturată și asta după Dumnezeu mulțămîntă armatei române de dincolo și de dincoace de Carpați.

De pe sate.

Din Dumitra.

În sărbătorile Paștilor tinerețea din Dumitra — ținând seamă, că cel mai puternic mijloc pentru înaintarea culturală a unui popor e teatru — a aranjat frumoase producțiuni teatrale. În ziua primă s'a jucat „Sămbăta morților”, dramă din popor în 5 acte. Din piesă iasă frumoasa învățătură, cât de rău umblă toți, cari cred toate stărniturile și vorbele goale a babelor și vrăjitoarelor. Preotul Serafim (Iuliu Dreghiciu) din întâmplarea morarului Petrilă (Simion Marcu) și a fetei sale Ileana (Crucița Coman) arată la ce pacoste ajung, cari se iau după credințe deșerte. Bine și-au jucat rolurile și Iudita Oancea, Maria Oancea, Carolina Oproa, Isidor Pataki, Anisie Marcu și Anisie Coman. La urmă Crucița Coman a cântat poezia „La oglindă” de G. Coșbuc, cu voce limpede și plăcută.

A doua zi s'a jucat „Arvinte și Pepelea” și „Florin și Florica”, care prin cântările schimbate după zilele de acum:

Bubue tunul nu-mi pare rău
Căci cu dreptate eu noi e Dzeu
În luptă grea în luptă grea,

a produs multă însuflețire, chiar

în momentul, când a sosit ordinul de chemare pentru soldații concediați pe sărbători.

„Nunta țiganului”, a produs mult haz. Toader și Șofrânica au fost jucați cu uimitoare îndemănare de Traian Goța și Iudita Oancea.

După producțiune a urmat *petrecere populară*, care purtată de sublocotenentul D. Bogdan a fost foarte animată. Mai ales sârba jucată ca pela d-lor — pe la vestita Poiana — sub comanda legată în versuri:

Dela unu pân' la două

Nici nu ninge nici nu ploaie

Nici noapte nu pică roaie

La pământ să batem două,

a fost de toată frumuseța. Venitul curat de 100 cor. împreună cu 46 cor. remase dela primirea postului, s'a dat în folosul bibliotecii populare, înființate prin un dar al mecenatului Stroiescu.

Pentru ce se fac recvirări?

Dăm pentru oastea care face și fine România Mare.

Iată o întrebare ce și-o pune azi tot omul și cearcă să-i deie un răspuns. Pentru ce se fac recvirări sau recvizitii precum li să mai zice? Războiul multe a mai scos la iveală. Bune și rele, dar la drept grăind, mai multe rele decât bune. A învrăjbit pe oameni și popoare întregolaltă, a despărțit copii de părinți și soți iubii de soții, și a lăsat atâtea urme neșterse de durere în sufletele omenești. Suferințele aceste grele a trebuit să le îndurăm noi cu deosebire, cei de sub stăpânirea maghiară din cuprinsul Ungariei, cari am fost siliți să ne batem și să murim fără de a ști pentru ce scop. Dar ce spun eu? A trebuit să ne vărsăm sângele pentru scopuri străine nouă și pentru biruința celui mai grozav vrajmaș ce l-am avut vreodată. Acesta ne-a secătuit puterea, și voia cu oriși ce preț să ne stingă de pe suprafața pământului. Ne-au cerut copiii și de voie de nevoie, i-am dat; ne-au cerut bucatele din șură și, pentru păstrarea ordinii, le-am lăsat să le ducă. Am fost buni, blânzi și ascultători. Oii bune de muls, de tuns și de mâncat pentru Ungur.

Dar a binevoit Dumnezeu să ne facă drept pe lumea aceasta, să se ridice slugile și azupriții și să-i stăpânească pe cei trufași, și din robii ce am fost ne-am făcut domni. Noi deasupra și Ungurii de desupt. Însă de a pune pe cel trufaș sub stăpânirea voinței noastre nu este tocmai așa de ușor precum s'ar părea.

Alcătuirea hotarelor României Mari ne cer încă atâtea jertfe. Toți din toate părțile ne pis-muesc: Bulgarii, Maghiarii, Rușii și cum le-o fi zicând pe nume, iar cei cari ne iubesc sunt așa de departe. Vorbele sunt frumoase pe cari ni-le trimit prietini, cari voesc să ne ajute, dar vorbele sunt vorbe și nimic mai mult. Vor fi sunând ele bine la urechile omului, dar te alegi numai cu atâtea. În fața atâtor dușmani, pe lângă sprijinul Franței și al Italiei și al Angliei, trebuie să ne biziim și în puterile proprii. Și cât de mult chiar! Ajută-ți și-ți va ajuta și Dumnezeu zice o vorbă din bătrâni. Când îți intră hoțul în casă nu te lași până vine vecinul să te scape, ci prinzi ce găsești în mână și lovești. Așa suntem și noi. Dinspre Tisa unгурul ne amenință, dinspre miazănoapte bolșevicul de rus își întinde ghiarele, iar dinspre Dunăre bulgarul începe să se încrunte. Și noi să stăm cu mâinile în sân? Ferească Dumnezeu sfântul! Sfârnarii ăștia ne-ar șterge de pe suprafața pământului. Pentru aceasta s'a poruncit acum mobilizarea. Să nu lăsăm cu nici un preț să ne cuprindă vrăjmașul în cele vechi ale sale, și mai bine să murim cu toții până la unul. Dar slavă Domnului, că n-a fost și nu este Român, care să nu fi priceput viclenia vrăjmașului și-au venit la străgățul de chemare din toate părțile sub steaguri ca un om. Și le-om arăta noi acelora cari se străduiesc să ne mănânce drăguța de libertate.

Acum mă veți întreba însă de nou. Bine toate aceste le pricepem și știm pentru ce se fac, dar nu înțelegem pentru ce pricină s'au început și recvirările. Răspunsul nu-i greu de loc. Ei, ce să zic așa la mintea omului. Ne-am alcătuit o armată mândră și frumoasă, ca să ne apere de dușmani. Însă armata aceasta dragă Doamne, din ce să se hrănească? Vai de cătana flămândă! Un oraș hămesit de foame a scornit de bună seama cântecul:

De-ar fi pușca de tocană

M'ăș face și eu cătană...

Ai văzut vreodată om flămând plecând la bătaie? sau horă și joc fără ceteră? Nu se poate. Dar de unde se dai cătanii de mâncare, că mănâncă bat-o noroacele cât zece. Și-apoi și luptă ca zece. Un Român pe zece Unguri și pe douăzeci de bolșevici. Dar de unde Dumnezeu să-i aduni mâncare și talpa la bocanci și postavul și câte și mai câte? Cătanele sunt îngrămădite în casarme la oraș, să le dea domnii să mănânce. Însă domnii n-au ei după ce să beie apă, necum să-și împartă porția

Cărți pentru popor:

1. **Versuri și Căntece din Răsboi**, adunate și întocmite de A. Melin.

Cuprinde versuri frumoase din marele război, suferințele și dorurile soldaților și ale celor rămași acasă.

Prețul: 60 fl.

2. **Copiii în Răsboi**, povestiri duiioase de Al. Ciura, A. Melin și Toma Cocișiu. Prețul: 60 fl.

3. **Sămânța Viitorului**, indemnuri pentru părinți de Alexandru Lupeanu. Carte foarte prețioasă și limpede, care arată părinților cum să-și crească copiii, spre bucuria și folosul lor și al neamului. Prețul: 60 fl.

De vânzare la **Librăria seminarială, Blaj.**

Cetiti „UNIREA POPORULUI”

V. & E. AVRIGEANU, Blaj.

Miza sosit o mare cantitate de *sticlărie*, precum: *sticle pentru băuturi, dulceață și medicamente, pocale (pahare) de vin, apă și bere, curcubete de sticlă etc. etc.* ○○○○○○

Toate acestea se servesc cu prețuri moderate!

Tipic Bisericesc

de

Dr. Victor Bojor, Aron Papiu și Ștefan Roșianu

O carte de cel mai mare folos pentru oricare preot de legea răsăriteană, prin care se promovează nespu de mult unitatea cultului public dumnezeesc.

Se vinde cu 7 cor. și se poate avea de la *librăria seminarială din Blaj.*

TIPOGRAFIA

SEMINARIULUI TEOL. GR. CAT. BLAJ

□ □ FONDATĂ ÎN ANUL 1754. □ □

Execută: ZIARE, REVISTE, CĂRȚI BISERICESTI, MANUALE DIDACTICE, CĂRȚI LITERARE, AFIȘE, BILANȚURI, NOTE, ANUNȚURI, BILETE. □ TOT FELUL DE TABELE etc. etc.

Toate produsele tipografice să tipăresc cu cele mai bune caractere de litere și cu cele mai fine cerneluri de tipar dela renumitele fabrici din Paris, avute în cantitate mai mare înaintea războiului mondial.

Comandele se execută grabnic.

Librăria Seminarială din Blaj

are un DEPOSIT de CĂRȚI BISERICESTI și ȘCOLARE
cu propria Editură.

Cărți din toate ramurile literaturii române.

Cele mai noi Produse literare apărute în cursul războiului. Tot ce a apărut până acum în România veche.

Are tot soiul de REQUISITE de SCRIS și de ȘCOALĂ.